

VESPASIAN V. PELLA

Memorandum pentru pace

Protecția păcii prin dreptul intern

Traducerea: Aurora Ciucă, Anca-Andreea Pavel

TABLĂ ANALITICĂ DE MATERII

PROTECȚIA PĂCII PRIN DREPTUL INTERN _____ **5**

**ADAPTAREA CONSTITUȚIILOR ȘI LEGISLAȚIILOR PENALE
LA STADIUL ACTUAL DE DEZVOLTARE A VIEȚII
INTERNAȚIONALE** _____ **5**

INTRODUCERE _____ **5**

1. Armonizarea dreptului intern cu noul drept al păcii. 2. Propunerile diverselor delegații. 3. Caracterul prezentului Memorandum. 4. Considerații generale privind adaptarea legislațiilor la stadiul actual de dezvoltare a vieții internaționale. Scurtă expunere asupra raporturilor dintre dreptul intern și dreptul internațional.

PRIMA PARTE. ORGANIZAREA PĂCII ȘI CONSTITUȚIILE _____ **11**

5. Principiul unității dreptului public. 6. Recunoașterea constituțională a ansamblului regulilor dreptului internațional. Tratatul și dreptul intern. Constituțiile Austriei, Germaniei, Estoniei, Spaniei, Statelor Unite ale Americii, Argentinei și Haitiului. 7. Aplicații practice. 8. Concluziile trase din aceste aplicații. 9. Garanțiile constituționale ale păcii. Prioritatea mijloacelor pașnice pentru soluționarea diferendelor internaționale. Dispozițiile Constituțiilor Portugaliei, Uruguaiului, Țărilor de Jos, Republicii Dominicane și Braziliei. 10. Înscirarea în Constituții a principiului renunțării la război. Constituția Braziliei și renunțarea la războiul de cucerire. Originea articolului 88 al Constituției braziliene. Constituțiile franceze din 1791 și 1848. 11. Constituția Spaniei și renunțarea la război considerat ca instrument al politicii naționale. 12. Renunțarea constituțională la război și rezoluțiile adoptate de anumite instituții internaționale. Diverse alte propuneri. 13. Spiritul pacifist în educație. Dispozițiile Constituțiilor Germaniei și Spaniei. 14. Dreptul de a purta război și ranforsarea puterilor Parlamentului. 15. Consimțământul Parlamentului la declarația de război. Texte constituționale ale Franței, Argentinei, Cehoslovaciei, Poloniei, Iugoslaviei, Țărilor de Jos, Danemarcei, Finlandei, Lituaniei, Letoniei, Braziliei, Greciei, Estoniei, Ungariei, Portugaliei, ale statului Chile, ale Egiptului, Paraguaiului și Spaniei. 16. Dreptul Parlamentului de a declara război. Constituțiile Statelor Unite ale Americii, Germaniei, Turciei, Mexicului, Cubei, Elveției, Austriei, Boliviei, Ecuadorului, Guatemelei, Haitiului, Hondurasului, Nicaragului, Salvadorului, Uruguaiului și Venezuelei. 17. Constituțiile care menționează problema declarației de război. 18. Argumente în favoarea ranforsării puterilor Parlamentului. 19. Argumente contrare. Contestarea utilității practice a unei astfel de ranforsări. 20. Problema cea mai importantă nu este cea a competenței în materie de declarare a războiului, ci cea a renunțării constituționale la război în cazurile interzise de Pactul Societății Națiunilor și de Pactul de la Paris. 21. Armonizarea Constituțiilor cu prevederile Pactului Societății Națiunilor. Cele două sisteme propuse. Constituția spaniolă și dispozițiile art. 1, 12, 13, 15

și 18 ale Pactului Societății Națiunilor. **22.** Avantajele sistemului conversiunii în bloc a regulilor Pactului Societății Națiunilor într-un text unic de introdus în Constituții. **23.** Același sistem ar putea fi propus pentru prevederile Pactului de la Paris. **24.** Utilitatea unui text care să recunoască valoarea normelor constituționale pentru regulile stabilite de aceste două Pacte. Noii destinatari ai acestor reguli. Prevederile Pactului de la Paris și ale Pactului Societății Națiunilor s-ar adresa direct cetățenilor. **25.** Încălcarea acestor reglementări și responsabilitatea constituțională. **26.** Statul, prin propriile sale jurisdicții, este în măsură să se controleze și să evite anumite acte care ar putea face loc unor conflicte internaționale. **27.** Utilitatea armonizării Constituțiilor cu prevederile pactelor ce stau la baza organizării păcii a fost de asemenea afirmată de anumiți reprezentanți ai doctrinei dreptului internațional și ai dreptului constituțional. **28.** Formulele pe care Comitetul pentru Dezarmare Morală le-ar putea propune Conferinței în vederea unei astfel de armonizări: a) Concluzia unei convenții care consideră prevederile celor două pacte drept lege fundamentală a Statului. Un astfel de sistem a fost deja adoptat de tratatele de pace în alte domenii; b) Acord internațional care prevede obligația unei modificări a Constituțiilor. Dezavantajele acestei formule. c) O simplă recomandare care invită Statele să țină seamă de această problemă în momentul revizuirii Constituțiilor lor. De făcut distincție între: a) Statele membre ale Societății Națiunilor nelegate de Pactul de la Paris; b) Statele membre legate de acest Pact; c) Statele non-membre, dar legate de Pactul de la Paris. **29.** Rezumatul problemei.

PARTEA A DOUA. PROTEJAREA PĂCII ȘI DREPTUL PENAL _____ 41

CAPITOLUL ÎNTÂI. CHESTIUNI PRELIMINARE _____ 41

30. Propunerile diverselor delegații tinzând să asigure protecția penală a păcii. **31.** Legislațiile penale actuale. Disproporția dintre dispozițiile care vizează protejarea pregătirii războiului și dispozițiile adoptate în vederea protejării păcii. **32.** Lărgirea cadrului protecției penale. **33.** Legislațiile penale se găsesc actualmente în perioada de tranziție între faza incriminărilor determinate exclusiv de motive de ordin național și faza incriminărilor determinate, de asemenea, de conștiința intereselor fundamentale ale comunității internaționale. **34.** Libertatea presei și incriminarea faptelor de natură a tulbura menținerea păcii și buna înțelegere dintre popoare. Necesitatea unei mari precizii în opera de incriminare a acestor fapte pentru a nu aduce atingere libertății presei. Excluderea măsurilor preventive.

CAPITOLUL II. CRIMELE ÎMPOTRIVA PERSONALITĂȚII STATELOR STRĂINE _____ 46

35. Crimele împotriva independenței și împotriva integrității teritoriale a unui Stat străin. Reprimarea acestor crime se impune ca o consecință a dispozițiilor art. 10 al Pactului Societății Națiunilor și a prevederilor Pactului de la Paris. **36.** Alte crime împotriva personalității Statelor străine. Reprimarea acestor crime este asigurată în anumite legislații. Dispozițiile codurilor penale ale Austriei, Germaniei, Iugoslaviei și Finlandei. Același principiu este consacrat în anumite proiecte de cod penal, în special cele din Elveția, Cehoslovacia, Grecia, Germania, Austria și România. Legea belgiană din 1858 și presiunea crimelor

împotriva securității interne a Statelor străine. Reprimarea crimelor împotriva securității interne a Statelor străine este asigurată într-o anumită măsură și de proiectul din 1932 pentru revizuirea Codului penal francez. **37.** Datoriile de solidaritate internațională și de reprimare a acestor crime.

CAPITOLUL III. PROPAGANDA DE RĂZBOI _____ 52

38. Originile propunerilor vizând incriminarea propagandei de război. Lucrările primei Conferințe pentru unificarea dreptului penal. **39.** Incriminarea propagandei de război și dispozițiile proiectelor Codului penal român din 1928 și 1933. Clauza de reciprocitate. **40.** Proiectul Codului penal brazilian. Incriminarea propagandei de război rezultă direct din art. 88 din Constituție. **41.** Codul Penal Polonez din 1932. Diferitele faze ale incriminării propagandei de război în proiectele de Cod Penal polonez din 1929 și 1931. Propaganda de război, delict împotriva dreptului popoarelor. **42.** Lucrările celei de-a 3-a și de-a 4-a Conferințe Internaționale pentru unificarea dreptului penal. **43.** Lucrările unor instituții internaționale și rezoluțiile lor pentru reprimarea incitării la război. **44.** Rezoluția din mai 1931 a Comitetului Societății Națiunilor pentru elaborarea unei convenții vizând dezvoltarea mijloacelor de prevenire a războiului. Proiectul de convenție din martie 1932 al delegației poloneze pentru reprimarea incitării la război. **45.** Fundamentul incriminării propagandei de război. Consecințele Pactului de la Paris pentru dreptul penal. Art. 11 al Pactului Societății Națiunilor. **46.** Rezoluțiile Adunării Societății Națiunilor asupra caracterului penal al războiului de agresiune. Reprimarea prin codurile existente a incitării la crimă. **47.** Prevederile Pactului de la Paris vizând renunțarea la război ca instrument de politică națională se adresează nu doar Statelor, ci și cetățenilor. Sancțiuni în cazul propagandei vizând nerespectarea acestor prevederi. **48.** Analiza unor legislații cu privire la incriminările existente care se aseamănă mai mult sau mai puțin cu propaganda de război. Posibilitățile extinderii domeniului de aplicare a textelor actuale. Incitarea la nerespectarea legilor interne. **49.** Actele ostile împotriva unei puteri străine care expun Statul la un pericol de război. Alte fapte. **50.** Semnele de complicitate cu străinătatea pentru a angaja Statul să declare război. **51.** Caracterul incriminărilor propuse. Pericolul și imoralitatea războiului.

CAPITOLUL IV. ALTE FAPTE CARE DĂUNEAZĂ INTERESELOR COMUNITĂȚII INTERNAȚIONALE _____ 71

52. Diferitele chestiuni pe care trebuie să le avem în vedere pentru determinarea acestor fapte. **53.** Presiunea în favoarea războiului. Proiectul de Cod penal brazilian și român. Propunerile Guvernului suedez. **54.** Știrile false și documentele false. Propunerile guvernelor suedez și polonez. Alte propuneri. Rezoluția din 1931 a Adunării Societății Națiunilor. **55.** Dispozițiile proiectelor de Cod penal cehoslovac, brazilian și român în privința reprimării știrilor false care tulbură relațiile internaționale. **56.** Rezoluțiile diverselor instituții. **57.** Difuzarea de știri false și de documente false este foarte sever reprimată în timpul războiului. Știrile false care tulbură pacea publică. Dispozițiile legii franceze din iulie 1881. Necesitatea de a incrimina astfel de fapte când acestea au tulburat relațiile internaționale sau au făcut să crească tensiunea între anumite țări. **58.** Propaganda care tinde să suscite ura, disprețul și neîncrederea față

de națiuni străine. Legislațiile care reprimă ultragiunile împotriva națiunii oferă posibilitatea unei extinderi a dispozițiilor penale existente în vederea reprimării aceluiași fapte când sunt îndreptate împotriva națiilor străine. **59.** Reprimarea unor asemenea fapte ar putea fi asigurată și prin extinderea dispozițiilor care există în toate legislațiile și care au, în momentul de față, drept scop reprimarea ofenselor împotriva șefilor Statelor străine. Proiectul de Cod penal român.

60. Organizațiile care desfășoară o activitate care reprezintă un pericol pentru menținerea păcii și a bunei înțelegeri între popoare. Faptul de a crea, de a participa și de a adera la asemenea organizații. În toate legislațiile se pot găsi texte a căror acțiune este susceptibilă de a fi lărgită în așa fel încât și asemenea fapte să intre sub incidența legii penale. Alte dispoziții de introdus în legislațiile naționale. **61.** Dispozițiile existențe în diverse legislații pentru reprimarea faptelor care provoacă tulburări în relațiile internaționale. Codul penal italian și proiectul de cod penal francez. Formule generale. **62.** Dispoziții speciale. **63.** Repercusiuni asupra dreptului penal ale prevederilor unei Convenții generale pentru reducerea și limitarea armamentelor. Anticipări interesante ale anumitor legislații în domenii conexe. **64.** Ranforsarea prin sancțiuni penale a prevederilor Convenției ce urmează a fi încheiată în ceea ce privește mai ales interzicerea aplicării și folosirii armelor chimice și bacteriologice. Protecția populației civile. Anumite precedente ale tratatului de la Washington din 6 februarie 1922. **65.** Adaptarea legislațiilor penale pentru a asigura imunitatea persoanelor care au dezlăuit încălcări ale Convenției pentru dezarmare.

CAPITOLUL V. NECESITATEA UNUI ACORD INTERNAȚIONAL PENTRU REPRIMAREA ACTELOR ÎNDREPTATE ÎMPOTRIVA ORGANIZĂRII PĂCII _____ 91

66. Propuneri în vederea încheierii unui acord internațional. **67.** Problema specială a reprimării propagandei de război. Fără un acord internațional, nu poate fi reprimată propaganda de război ca delict al dreptului popoarelor. Diferența dintre proiectele de Cod penal român și brazilian, pe de o parte, și Codul penal polonez, pe de altă parte. **68.** Necesitatea unui acord internațional chiar și în cazul în care nu s-ar admite conceptul de propagandă de război – delict al dreptului popoarelor. Acest concept ar trebui, totuși, să fie acceptat. **69.** Rezoluțiile diverselor instituții în favoarea încheierii unei Convenții internaționale pentru reprimarea propagandei de război. Rezoluția din iunie 1933 a Comitetului pentru dezarmare morală. **70.** Rezumatul problemei. **71.** Necesitatea unui acord internațional pentru reprimarea celorlalte fapte îndreptate împotriva organizării păcii sau care pun în pericol relațiile internaționale. Formule clare și precise pentru determinarea acestor fapte. **72.** Caracterul juridic al acordului. Necesitatea unui sistem flexibil. Elaborarea unui Protocol facultativ și a unui Act special. **73.** Concluzii.

ANEXA I. ANTE-PROIECT ELABORAT DE DOMNUL PELLA PE BAZA MEMORANDUMULUI SĂU _____ 101

ANEXA II. TEXTE PROPUSE DE CĂTRE COMITETUL JURIDIC _____ 103

TABLE ANALYTIQUE DES MATIÈRES

INTRODUCTION

1. La mise en harmonie du droit interne avec le nouveau droit de la paix.
2. Les propositions des diverses délégations.
3. Le caractère du présent memorandum.
4. Considérations générales sur l'adaptation des législations au stade actuel du développement de la vie internationale. Bref aperçu sur les relations entre le droit interne et le droit international. p... 9

PREMIÈRE PARTIE

L'ORGANISATION DE LA PAIX ET LES CONSTITUTIONS

5. Le principe de l'unité du droit public.
6. *La reconnaissance constitutionnelle de l'ensemble des règles du droit international.* Les traités et le droit interne. Les Constitutions de l'Autriche, de l'Allemagne, de l'Estonie, de l'Espagne, des Etats-Unis d'Amérique, de l'Argentine et de Haïti.
7. Les applications pratiques.
8. Les conclusions à tirer de ces applications.
9. *Les garanties constitutionnelles de la paix.* La priorité des moyens pacifiques pour la solution des différends internationaux. Les dispositions des Constitutions du Portugal, de l'Uruguay, des Pays-Bas, de la République Dominicaine et du Brésil.
10. *L'inscription dans les Constitutions du principe de la renonciation à la guerre.* La constitution du Brésil et la renonciation à la guerre de conquête. Origine de l'art. 88 de la Constitution brésilienne. Les Constitutions françaises de 1791 et 1848.
11. La Constitution de l'Espagne et la renonciation à la guerre comme instrument de politique nationale.
12. La renonciation constitutionnelle à la guerre et les résolutions adoptées par certaines institutions internationales. Diverses autres propositions.
13. *L'esprit pacifiste dans l'enseignement.* Les dispositions des Constitutions de l'Allemagne et de l'Espagne.
14. *Le droit de faire la guerre et le renforcement des pouvoirs du Parlement.*
15. Consentement du Parlement pour la déclaration de la guerre. Textes constitutionnels de la France, de l'Argentine, de la Tchécoslovaquie, de la Pologne, de la Yougoslavie, des Pays-Bas, du Danemark, de la Finlande, de la Lituanie, de la Lettonie, du Brésil, de la Grèce, de l'Estonie, de la Hongrie, du Portugal, du Chili, de l'Egypte, du Paraguay et de l'Espagne.
16. Attribution au Parlement du droit de déclarer la guerre. Les Constitutions des Etats-Unis d'Amérique, de l'Allemagne, de la Turquie, du Mexique, de Cuba de la Suisse, de l'Autriche, de la Bolivie, de l'Equateur, du Guatemala, de Haïti du Honduras, du Nicaragua, du Salvador, de l'Uruguay et du Vénézuéla.

17. Les Constitutions qui ne font aucune mention au sujet de la déclaration de la guerre.
18. Argumentation en faveur du renforcement des pouvoirs du Parlement.
19. Arguments contraires. Contestation de l'utilité pratique d'un tel renforcement.
20. Le problème le plus important n'est pas celui de la compétence en matière de déclaration de guerre, mais celui de la renonciation constitutionnelle à la guerre dans les cas interdits par le Pacte de la Société des Nations et par le Pacte de Paris.
21. *La mise en harmonie des Constitutions avec les stipulations du Pacte de la Société des Nations.* Les deux systèmes proposés. La Constitution espagnole et les dispositions des art. 1, 12, 13, 15 et 18 du Pacte de la Société des Nations.
22. Avantages du système de la conversion en bloc des règles du Pacte de la Société des Nations par un texte unique à introduire dans les Constitutions.
23. *Le même système pourra être proposé pour les stipulations du Pacte de Paris.*
24. *Utilité d'un texte reconnaissant la valeur des normes constitutionnelles aux règles de ces deux pactes.* Les destinataires nouveaux de ces règles. Les stipulations du Pacte de Paris et du Pacte de la Société des Nations s'adresseraient directement aux citoyens.
25. La violation de ces stipulations et la responsabilité constitutionnelle.
26. L'Etat, par ses propres juridictions, est en mesure de se contrôler lui-même et d'éviter certaines actions qui pourraient donner lieu à des différends internationaux.
27. L'utilité de la mise en harmonie des Constitutions avec les stipulations des pactes qui sont à la base de l'organisation de la paix a été également affirmée par certains représentants de la doctrine du droit international et du droit constitutionnel.
28. Les formules que le Comité pour le désarmement moral pourrait proposer à la Conférence en vue d'une telle harmonisation : a) *Conclusion d'une convention considérant les stipulations de ces deux pactes comme loi fondamentale de l'Etat. Un tel système a déjà été adopté par les traités de paix dans d'autres domaines* ; b) *Accord international prévoyant l'obligation d'une modification des Constitutions.* Désavantages de cette formule ; c) *Une simple recommandation invitant les Etats à prendre en considération ce problème lors de la révision de leurs Constitutions.* Distinction à établir : a) les Etats membres de la Société des Nations non liés par le Pacte de Paris ; b) les Etats membres liés par ce Pacte ; c) les Etats non membres mais liés par le Pacte de Paris. p... 15
29. Résumé de la question.

DEUXIÈME PARTIE

LA PROTECTION DE LA PAIX ET LE DROIT PÉNAL

CHAPITRE PREMIER

Questions préliminaires

30. Les propositions des diverses délégations en vue d'assurer une protection pénale à la paix.
31. Les législations pénales actuelles. Disproportion entre les dispositions pour la protection de la préparation de la guerre et les dispositions pour la protection de la paix.
32. L'élargissement du cadre de la protection pénale.
33. Les législations pénales se trouvent actuellement dans une époque de transition entre la phase des incriminations déterminées exclusivement par des motifs d'ordre national et la phase des incriminations déterminées aussi par la conscience des intérêts fondamentaux de la communauté internationale.

— 125 —

34. *La liberté de la presse et l'incrimination des faits de nature à troubler le maintien de la paix et la bonne entente entre les peuples. Nécessité d'une grande précision dans l'œuvre d'incrimination de ces faits pour ne pas porter atteinte à la liberté de la presse. Exclusion des mesures préventives.* p... 49

CHAPITRE II

Les crimes contre la personnalité des Etats étrangers

35. *Les crimes contre l'indépendance et contre l'intégrité territoriale d'un Etat étranger.* La répression de ces crimes s'impose comme une conséquence des dispositions de l'art. 10 du Pacte de la Société des Nations et des stipulations du Pacte de Paris.
36. *Les autres crimes contre la personnalité des Etats étrangers.* La répression de ces crimes est assurée dans certaines législations. Dispositions des codes pénaux de l'Autriche, de l'Allemagne, de la Yougoslavie et de la Finlande. Le même principe est consacré dans certains projets de code pénal, notamment ceux de la Suisse, de la Tchécoslovaquie, de la Grèce, de l'Allemagne, de l'Autriche et de la Roumanie. La loi belge de 1858 et la répression des crimes contre la sûreté intérieure des Etats étrangers. La répression des crimes contre la sûreté des Etats étrangers est assurée dans une certaine mesure aussi par le projet de 1932 pour la révision du Code pénal français.
37. Les devoirs de la solidarité internationale et la répression de ces crimes. p... 55

CHAPITRE III

La propagande de guerre

38. Les origines des propositions en vue de l'incrimination de la propagande de guerre. Les travaux de la première Conférence pour l'unification du droit pénal.
39. L'incrimination de la propagande de guerre et les dispositions des *projets de Code pénal roumain de 1928 et 1933*. La clause de la réciprocité.
40. *Le projet de Code pénal brésilien*. L'incrimination de la propagande de guerre découle directement de l'art. 88 de la Constitution.
41. *Le Code pénal polonais de 1932*. Les différentes phases de l'incrimination de la propagande de guerre dans les projets polonais de 1929 et 1931. La propagande de la guerre — délit du droit des gens.
42. Les travaux des troisième et quatrième Conférences internationales pour l'unification du droit pénal.
43. Les travaux de certaines institutions internationales et leurs résolutions pour la répression de l'incitation à la guerre.
44. La résolution de mai 1931 du Comité de la Société des Nations pour l'élaboration d'une convention en vue de développer les moyens de prévenir la guerre. Le projet de convention de mars 1932 de la délégation polonaise, pour la répression de l'incitation à la guerre.
45. Fondement de l'incrimination de la propagande de guerre. Conséquences du Pacte de Paris sur le droit pénal. L'art. 11 du Pacte de la Société des Nations.
46. Les résolutions de l'Assemblée de la Société des Nations sur le caractère criminel de la guerre d'agression. La répression par les codes existants de l'incitation au crime.
47. Les stipulations du Pacte de Paris pour la renonciation à la guerre comme instrument de politique nationale s'adressent non seulement aux Etats, mais aussi aux citoyens. Sanctions en cas de propagande pour la violation de ces stipulations.
48. Analyse de quelques législations par rapport aux incriminations existantes qui s'apparentent plus ou moins à la propagande de guerre. Possibilités d'un élargissement de la portée des textes actuels. L'incitation à désobéir aux lois internes.

— 126 —

49. Les actes hostiles envers une puissance étrangère qui exposent l'Etat à un danger de guerre. Autres faits.
50. Les intelligences avec l'étranger pour engager l'Etat à déclarer la guerre.
51. Caractère des incriminations proposées. Le danger et l'immoralité de la guerre. p... 63

CHAPITRE IV

**Autres faits qui portent atteinte aux intérêts
de la communauté internationale**

52. Les différentes questions qu'on doit avoir en vue pour la détermination de ces faits.
53. *La pression en faveur de la guerre.* Les projets de code pénal brésilien et roumain. Les propositions du Gouvernement Suédois.
54. *Les fausses nouvelles et les faux documents.* Proposition des Gouvernements suédois et polonais. Autres propositions. Résolution de 1931 de l'Assemblée de la Société des Nations.
55. Les dispositions des projets de code pénal tchécoslovaque, brésilien et roumain au sujet de la répression des fausses nouvelles qui troublent les relations internationales.
56. Résolutions de diverses institutions.
57. La diffusion des fausses nouvelles et des faux documents est très sévèrement réprimée pendant la guerre. Les fausses nouvelles qui troublent la paix publique. Dispositions de la loi française de juillet 1881. Nécessité d'incriminer de tels faits quand ils ont troublé les relations internationales ou augmenté la tension entre certains pays.
58. La propagande tendant à susciter la haine, le mépris et la méfiance envers les nations étrangères. Les législations qui répriment les outrages contre la Nation offrent la possibilité d'un élargissement des incriminations existantes en vue de réprimer les mêmes faits quand ils sont dirigés contre les nations étrangères.
59. La répression de tels faits pourrait être également assurée en élargissant les incriminations qui existent dans toutes les législations et qui ont actuellement pour but de réprimer les offenses contre les chefs des Etats étrangers. Le projet de code pénal roumain.
60. *Les organisations qui déploient une activité dangereuse pour le maintien de la paix et de la bonne entente entre les peuples.* Le fait de créer, de participer ou de s'affilier à de telles organisations. Dans toutes les législations, on peut trouver des textes susceptibles d'être élargis pour faire tomber aussi de pareils faits sous le coup de la loi pénale. Autres dispositions à introduire dans les législations nationales.
61. Les dispositions existantes des diverses législations pour la répression des faits qui jettent le trouble dans les relations internationales. Le code pénal italien et le projet de code pénal français. *Formules générales.*
62. *Dispositions spéciales.*
63. Conséquences sur le droit pénal des stipulations d'une Convention générale pour la réduction et la limitation des armements. Anticipation intéressante de certaines législations dans des domaines apparentés.
64. Le renforcement par des sanctions pénales des stipulations de la Convention à conclure en ce qui concerne notamment l'interdiction de la fabrication et de l'emploi des armes chimiques et bactériologiques. La protection de la population civile. Certains précédents du Traité de Washington du 6 février 1922
65. Adaptation des législations pénales pour assurer l'immunité des personnes ayant révélé les violations de la Convention du désarmement. p... 83

— 127 —

CHAPITRE V

**La nécessité d'un accord international pour la répression
des actes dirigés contre l'organisation de la paix**

66. Propositions en vue de la conclusion d'un accord international.
67. *La question spéciale de la répression de la propagande de guerre.* Sans un accord international, on ne peut pas réprimer la propagande de guerre comme un délit du droit des gens. Différence entre les projets de code pénal roumain et brésilien, d'une part, et le code pénal polonais, d'autre part.
68. Nécessité d'un accord international même dans le cas où l'on n'admettrait pas la conception de la propagande de guerre — délit du droit des gens. Cette conception devrait cependant être acceptée.
69. Les résolutions des diverses institutions en faveur de la conclusion d'une Convention internationale pour la répression de la propagande de guerre. Résolution de juin 1933 du Comité pour le désarmement moral.
70. Résumé de la question.
71. *Nécessité d'un accord international pour la répression des autres faits dirigés contre l'organisation de la paix ou qui mettent en danger les relations internationales.* Formule claire et précise pour la détermination de ces faits.
72. Caractère juridique de l'accord. Nécessité d'un système très souple. Elaboration d'un Protocole Facultatif et d'un Acte spécial.
73. *Conclusions.* p... 105

ANNEXES

- I. Avant-projet élaboré par M. Pella sur la base de son mémorandum. p... 119
- II. Textes proposés par le comité juridique. p... 121

PARTEA A DOUA PROTEJAREA PĂCII ȘI DREPTUL PENAL

CAPITOLUL ÎNTÂI Chestiuni preliminare

---

*30. Propunerile diverselor delegații tinzând să asigure protecția penală a păcii.
31. Legislațiile penale actuale. Disproporția dintre dispozițiile care vizează protejarea pregătirii războiului și dispozițiile adoptate în vederea protejării păcii. 32. Lărgirea cadrului protecției penale. 33. Legislațiile penale se găsesc actualmente în perioada de tranziție între faza incriminărilor determinate exclusiv de motive de ordin național și faza incriminărilor determinate, de asemenea, de conștiința intereselor fundamentale ale comunității internaționale. 34. Libertatea presei și incriminarea faptelor de natură a tulbura menținerea păcii și buna înțelegere dintre popoare. Necesitatea unei mari precizii în opera de incriminare a acestor fapte pentru a nu aduce atingere libertății presei.
Excluderea măsurilor preventive.*

---

30. Dacă tendința de a conferi garanții constituționale principiului renunțării la război și organizării păcii se manifestă din ce în ce mai mult în numeroase țări, nu s-ar putea totuși ignora faptul că organizarea păcii poate fi ranforsată prin garanții suplimentare, garanții pe care este în măsură să le ofere dreptul penal.

Încă din 1925, într-o lucrare cu privire la noile tendințe ale Dreptului penal^[1], aveam în vedere anumite aspecte ale acestei probleme și ne ocupam de influența asupra dreptului penal a mișcării care tinde să scoată războiul în afara legii.

Aceste concepții au fost, totodată, baza anumitor inițiative care s-au manifestat în domeniul codificării dreptului penal.

Vom avea ocazia, de altfel, de a insista asupra acestor inițiative care, dacă ținem cont de țările unde au avut loc, explică perfect importanța propunerilor pe care reprezentanții aceluiași țări le-au înaintat Conferinței pentru Dezarmare.

În această privință, putem aminti că, încă în memorandumul său din 17 septembrie 1931 cu privire la dezarmarea morală, Guvernul polonez insista

---

^[1] PELLA, *La criminalité collective des Etats et le droit pénal de l'avenir*, Paris, 1925 (VESPASIAN V. PELLA, *Criminalitatea colectivă a statelor și dreptul penal al viitorului*, traducerea: Aurora Ciucă, Alina Gentimir, Rodica Boca, Ed. Hamangiu, București, 2017 – n. trad.).

asupra necesității ca interesele societății internaționale să fie protejate și prin legislațiile interne. Potrivit opiniei Guvernului polonez, „dacă aproape toate țările au aderat la principiul condamnării războiului ca instrument de politică națională, se pare că acestea ar trebui să își alinieze și politica națională internă pedepsind riguros orice persoană care încearcă să submineze bazele morale ale păcii internaționale. O modificare a legislațiilor naționale nu ar fi decât completarea logică a angajamentelor internaționale în vigoare. Nu ar fi atunci oare utilă unirea eforturilor tuturor Statelor în sensul unei modificări generale a codurilor penale? Acestea s-ar îmbogăți cu unul sau mai multe articole consacrate apărării păcii și solidarității internaționale”^[1].

Propunerile din 13 februarie 1932 ale Delegației poloneze^[2] și expunerea reprezentantului Poloniei din ședința din 15 martie 1932 a Comisiei politice^[3], asupra cărora vom reveni, abundă în același sens și prezintă argumente suplimentare.

Același punct de vedere a fost exprimat la 17 februarie 1932 de Delegația României.

Cu ocazia discuției generale de la Conferință, Ministrul Afacerilor externe al României a reamintit, în expunerea sa, așa cum am menționat, că „în cursul diferitelor conferințe, reprezentanții României au exprimat dorința de a se încheia convenții internaționale pentru prevenirea și represiunea universală a tuturor actelor individuale care ar tinde să afecteze relațiile dintre Națiuni”^[4].

Propunerile Poloniei și sugestiile României prezentate la Conferința de Dezarmare confirmă exactitatea concluziilor la care și noi ajunseseam într-un studiu mai recent, ale cărui anumite părți sunt consacrate în mod special acestei probleme^[5]. Pe lângă considerațiile pe care le-am pus în valoare în favoarea protecției penale a păcii și asupra cărora vom avea ocazia să insistăm, în acest studiu demonstrez, de asemenea, că lărgind aria de cuprindere a anumitor texte ale legislațiilor penale existente am putea ajunge cu ușurință la o adaptare a acestor legislații la stadiul actual al dezvoltării vieții internaționale.

31. În această ordine de idei, trebuie să remarcăm că, atunci când se studiază legislația penală din diferite țări, este uimitoare disproporția dintre numărul

[1] *Memorandumul Guvernului polonez*, Doc. C. 602. M. 240-193 1-IX.

[2] *Propunerea Delegației poloneze*, Doc. Conf. D.-76.

[3] *Expunerea domnului Szumlakowski*, Doc. Conf. D.-C.P.- P.V.2, p. 2.

[4] *Expunerea domnului Ghika*, Doc. Conf. D.-P.V. 12, p. 4.

[5] Pella, *Etude sur la répression des crimes contre la personnalité de l'Etat*, extras din *Rec. des Cours de l'Académie de droit international*, 1930.

de dispoziții care tind să protejeze întreprinderile războinice ale Statului și numărul dispozițiilor destinate să apere pacea internațională. Primele ocupă un loc dintre cele mai importante în toate legislațiile penale, în timp ce cele din urmă sunt aproape inexistente în numeroase legislații.

Intenția noastră nu este să enumerăm incriminările prin care se protejează opera de pregătire a războiului. Acestea sunt atât de numeroase și de variate, încât ar trebui să li se consacre un studiu special.

Nimeni nu contestă de altfel importanța acestor incriminări. Unele dintre ele pot avea și scopul de a proteja executarea măsurilor pe care fiecare Stat înțelege să le adopte în vederea asigurării propriei securități.

Putem totuși să ne întrebăm dacă Statul nu trebuie să includă și menținerea relațiilor sale pașnice și amicale cu celelalte State și respectarea angajamentelor internaționale în vederea organizării păcii în cadrul intereselor superioare pe care înțelege să le protejeze prin legislația sa penală.

Așa cum legea penală, pentru a apăra existența Statului, pedepsește foarte sever faptele îndreptate împotriva independenței sau a integrității teritoriale, la fel cum pedepsește acțiunile care ar putea slăbi forțele de rezistență a țării în cazul unui război sau care ar fi de natură să împiedice pregătirea făcută de Stat în vederea unei astfel de eventualități, tot astfel legea penală ar trebui să protejeze dezvoltarea pașnică a Statului în cadrul comunității internaționale, pedepsind toate faptele grave care compromit relațiile Statului cu alte țări sau care expun Statul la încălcarea angajamentelor internaționale.

32. Sfera de aplicare a legislației penale ar trebui extinsă în așa fel încât să cuprindă și *protejarea intereselor fundamentale ale comunității internaționale*. Primul și cel mai important dintre aceste interese este asigurarea și perpetuarea relațiile pașnice și armonioase dintre State.

Dat fiind că, în stadiul actual de dezvoltare a vieții internaționale, *pacea este o necesitate vitală pentru toate Statele*, este de la sine înțeles că fiecare dintre ele ar trebui să considere orice acțiune contrară organizării păcii ca aducând atingere propriilor sale interese și ca punând în pericol un obiectiv juridic de mare valoare care a fost plasat sub propria sa protecție. *Apărarea păcii internaționale face de acum parte din interesele fundamentale ale Statului*. Acesta este obligat, deci, să o protejeze la fel de eficient cum protejează pacea interioară.

33. Studiind diversele legislații și cele mai multe proiecte de Cod penal, putem întâlni numeroase infracțiuni care, deși sunt considerate ca îndreptate împotriva Statului, aduc, de asemenea, atingere, prin natura și prin consecințele

lor, intereselor comunității internaționale. Protecția eficientă a păcii nu înseamnă, în cea mai mare parte din cazuri, a recurge la inovații legislative, ci mai degrabă a lărgi domeniul de aplicare a unor dispoziții existente la ora actuală în legislațiile penale.

Din același studiu al legislațiilor și proiectelor rezultă, pe de altă parte, că multe fapte sunt pedepsite atunci când aduc atingere unor interese determinate de ordin național. Aceleași fapte rămân nepedepsite când sunt îndreptate împotriva organizării păcii.

Și în acest caz, ar fi vorba de a apăra pacea pedepsind anumite fapte al căror caracter periculos a fost deja recunoscut și care sunt pedepsite în alte domenii, tocmai din cauza pericolului pe care îl prezintă.

De aceea, unele legislații și anumite proiecte tind deja să treacă de la stadiul incriminărilor dictate doar de motive de ordin național la stadiul incriminărilor impuse și de conștiința intereselor fundamentale ale comunității internaționale.

Ținând cont de exigențele actuale ale vieții internaționale, în cele ce urmează ne vom strădui să analizăm dispozițiile legislațiilor și ale proiectelor care par să fi ținut cont de astfel de exigențe.

Studiind și unele legislații care nu au dispoziții de această natură, vom putea totuși să regăsim în ele texte a căror analiză va arăta că multe țări își pot armoniza dreptul penal cu noul drept al păcii.

Această armonizare pare, de altfel, a fi impusă și de reglementările Pactului Societății Națiunilor și de cele ale Pactului de la Paris.

34. Înainte de a indica diferitele fapte care pot pune în pericol relațiile internaționale și chiar pacea lumii, credem că trebuie să atragem atenția asupra unei chestiuni de o mare importanță.

Într-adevăr, unele dintre aceste fapte pot fi realizate grație anumitor *mijloace de publicitate*. Or, în multe țări, libertatea de difuzare a ideilor și a opiniilor este garantată de texte constituționale. Această garanție este consecința directă a dreptului natural concretizat în libertatea de gândire. A nu asigura o astfel de libertate înseamnă a priva întreaga colectivitate de rezultatele fertile ale schimbării și ale contopirii perpetue a ideilor și opiniilor.

De aceea, în cele mai avansate Constituții, din punctul de vedere al garanțiilor acordate unor astfel de libertăți, este admis următorul principiu: a) *libertate totală*, deci, nicio măsură preventivă (cenzură, avertisment etc.) care să tindă să împiedice difuzarea ideilor și opiniilor; b) *responsabilitate efectivă* în caz de abuz cu privire la o astfel de libertate.

Evident, presa este unul dintre cele mai puternice mijloace de difuzare a ideilor și opiniilor. De aceea, ea poate fi folosită pentru comiterea anumitor acte nocive pentru pacea lumii.

Totuși, incriminând aceste acte, *nu trebuie să se ajungă la restrângerea, în vreun fel, a libertății presei*, așa cum este ea garantată în Constituțiile cele mai avansate.

Reprimarea faptelor nocive menținerii păcii nu trebuie să constituie un mod pervers de obstaculare a acțiunii binefăcătoare a presei care a contribuit atât de mult până acum la progresul și la îmbunătățirea condițiilor vieții sociale contemporane.

A căuta prin represiune să paralizezi forța activă a presei care deschide calea spre progres a fiecărei colectivități, ar echivala cu încercarea de imobilizare a organismului social. Constrângerea represivă în astfel de domenii, departe de a suprima forțele pozitive ale organismului social, nu face decât să le reducă la tăcere. Forțele comprimate și acumulate în urma constrângerii represive, în loc să fie un factor de evoluție, provoacă explozii care bulversează violent societatea.

Nu trebuie deci să incriminăm decât faptele care constituie un pericol real pentru existența sau pentru dezvoltarea pașnică a colectivității. Acțiunea de incriminare trebuie realizată prin *texte clare și precise* pentru a da posibilitatea fiecărui individ să știe până unde poate merge în exercitarea libertății sale, fără teama că va intra în conflict cu legea penală.

Ca atare, evitând orice măsură preventivă susceptibilă să împiedice libertatea presei, este vorba să studiem mijloacele la care s-ar putea recurge pentru a apăra pacea internațională împotriva anumitor acte de natură să tulbure grav buna înțelegere dintre popoare, inspirându-ne direct din regimul cel mai liberal acordat presei în una sau alta din legislațiile în vigoare.

Așa cum, în incriminarea anumitor fapte care aduc atingere ordinii sociale sau moralității publice, se iau măsuri de precauție pentru a nu împiedica libertatea presei, tot astfel, pentru incriminarea faptelor grave care amenință pacea internațională, va fi nevoie de măsuri deosebite de precauție pentru a nu se aduce atingere unei astfel de libertăți.

Partizan fervent al libertății presei, am crezut în datoria de a sublinia că propunerile ce vor urma trebuie privite în lumina concepțiilor de mai sus.

CAPITOLUL II

Crimele împotriva personalității Statelor străine

---

35. *Crimele împotriva independenței și împotriva integrității teritoriale a unui Stat străin. Reprimarea acestor crime se impune ca o consecință a dispozițiilor art. 10 al Pactului Societății Națiunilor și a prevederilor Pactului de la Paris.* 36. *Alte crime împotriva personalității Statelor străine. Reprimarea acestor crime este asigurată în anumite legislații. Dispozițiile codurilor penale ale Austriei, Germaniei, Iugoslaviei și Finlandei.*

Același principiu este consacrat în anumite proiecte de cod penal, în special cele din Elveția, Cehoslovacia, Grecia, Germania, Austria și România. Legea belgiană din 1858 și represiunea crimelor împotriva securității interne a Statelor străine. Reprimarea crimelor împotriva securității interne a Statelor străine este asigurată într-o anumită măsură și de proiectul din 1932 pentru revizuirea Codului penal francez. 37. *Datoriile de solidaritate internațională și de reprimare a acestor crime.*

---

35. Legislațiile penale ale Statelor trebuie armonizate cu obligațiile din art. 10 al Pactului Societății Națiunilor, articol care, așa cum s-a spus, este expresia unei reguli de drept bazată pe solidaritate, care tinde să se afirme în orice mediu social în curs de organizare^[1].

Așa cum, în mod just remarca dl Titulescu, pe 7 martie 1932, în cursul lucrărilor sesiunii extraordinare ale Adunării, „acest articol constituie cheia de boltă a Societății Națiunilor”. „Pactul de la Paris, prin interzicerea războiului ca instrument de politică națională și prin obligația pe care o impune de a nu se recurge decât la mijloace pașnice pentru soluționarea diferendelor internaționale, le-a creat de altfel semnatarilor acestui Pact o obligație identică celei din art. 10 în vederea respectării integrității teritoriale și a independenței prezente a fiecărui Stat^[2].

Dacă, potrivit art. 10, membrii Societății „se angajează să respecte și să mențină integritatea teritorială și independența politică prezentă a tuturor membrilor Societății împotriva oricărei agresiuni exterioare” ei sunt prin aceasta supuși *obligației de a nu tolera ca teritoriul lor să fie utilizat pentru*

---

[1] SCELLE, *op. cit.*, p. 125.

[2] A se vedea Titulescu, *Exposé devant la Commission générale, Compte-rendu de la quatrième séance, Session extraordinaire de l'Assemblée*, Doc. A. Extr. C.G.-C.R.4. Acest punct de vedere a fost consacrat, de altfel, și de Adunare care, referindu-se în mod special la art. 10 al Pactului, a recunoscut că „principiile care guvernează relațiile internaționale și reglementarea pașnică a diferendelor dintre membrii societății sunt în deplină armonie cu Pactul de la Paris” (A se vedea Doc. A. Extr. 48-1932-VII).

pregătirea de crime care ar avea drept consecință atingerea bunurilor juridice de mare valoare care sunt garantate de acest text.

Pe de altă parte, dacă obligația impusă membrilor Societății de a menține integritatea teritorială și independența politică a celorlalți membri implică, de asemenea, potrivit unor autori, obligația de a le restabili^[1], cu atât mai mult membrii Societății nu ar trebui să se abțină să pedepsească crimele comise *pe teritoriul lor*, crime care ar aduce atingere unor drepturi fundamentale pe care ei au datoria să le respecte, mențină și, după caz, să le restabilească.

Impunitatea asigurată pe teritoriul unui Stat crimelor împotriva independenței politice și împotriva integrității teritoriale altui Stat ar constitui o desconsiderare a obligațiilor directe care decurg pentru legiuitorul național din art. 10 al Pactului Societății Națiunilor și din reglementările Pactului de la Paris și ar fi, în același timp, un obstacol dintre cele mai serioase în calea realizării dezarmării morale.

36. Mai mult, dacă toate Statele pedepsesc foarte sever crimele împotriva siguranței lor externe sau interne, nu vedem de ce ar tolera ca, pe propriul lor teritoriu, să se pregătească aceleași crime împotriva unor State străine.

Reprimând aceste crime nu înseamnă deloc a aduce atingere *dreptului de azil* pe care majoritatea Statelor îl acordă autorilor delictelor politice. Propunerile noastre nu privesc cazul unei persoane care ar fi comis o crimă sau alt delict politic pe teritoriul unui alt Stat; nu cerem ca acest Stat din urmă să pedepsească astfel de crime.

Propunerile noastre vizează numai cazul în care un individ ar comite pe teritoriul unui Stat crime împotriva siguranței unui alt Stat. Ele tind să asigure pedepsirea crimelor împotriva siguranței Statelor străine de către Statul pe teritoriul căruia aceste crime au fost comise^[2].

---

^[1] Cf. SCELLE, *op. cit.*, p. 120.

^[2] Pentru problema protejării penale a Statelor străine, considerată în sine, a se vedea Pella, *La répression des crimes contre la personnalité de l'Etat*, nr. 76-82, în *Recueil des Cours de l'Académie de droit international*, 1930.

A se vedea, de asemenea, și remarcabilul studiu al domnului BOURQUIN, *Crimes et délits contre la sûreté des Etats étrangers*, en *Recueil des Cours de l'Académie de droit international*, 1927, t. XVI.

A se vedea și interesantul raport al domnului HEGLER, *Actes d'hostilité envers les Etats amis*, (*Travaux du Congrès pénal et pénitentiaire international de Prague*, 1930), unde aceeași problemă este studiată din punctul de vedere al unei unificări internaționale eventuale a dreptului penal.

Reprimarea crimelor împotriva siguranței Statelor străine este de altfel admisă în câteva legislații și în numeroase proiecte. Unele dintre aceste legislații, precum și unele dintre aceste proiecte merg chiar mai departe decât propunerile noastre.

În acest sens, putem aminti mai întâi Codul penal austriac din 1852, care, după ce a definit înalta trădare având ca obiect Statul Austria, declară că cel care comite împotriva unui Stat străin un act prevăzut în textul referitor la înalta trădare este vinovat de tulburarea liniștii publice.

Putem cita, de asemenea, în privința represiunii crimelor împotriva siguranței interioare a unui Stat străin, art. 5 al legii belgiene din 12 martie 1858. Această lege, care are ca obiect reprimarea „crimelor și delictelor care aduc atingere relațiilor internaționale”, pedepsește „cu închisoarea de la doi la cinci ani complotul urmat de un act pregătit și având ca scop fie distrugerea sau schimbarea formei unui guvern străin, fie instigarea locuitorilor unei țări străine la înarmare împotriva autorității șefului Guvernului din această țară”.

Printre legislațiile care includ mai multe dispoziții destinate să protejeze Statele străine^[1] putem cita, în primul rând, Codul penal german din 1871. Paragraful 102 al acestui Cod arată că „Orice German care va fi întreprins pe teritoriu străin sau într-o țară străină, precum și orice străin care va fi întreprins în timpul sejurului său pe teritoriul Imperiului German, față de un Stat care nu face parte din Imperiul German sau față de suveranitatea unui astfel de Stat, un act sancționabil conform dispozițiilor parag. 81-86 – și dacă actul nu este îndreptat împotriva unui Stat al Confederației sau contra suveranului unui astfel de Stat – va fi pasibil de următoarele pedepse: dacă fapta este prevăzută de parag. 81-84, pedeapsa va fi detenția într-o fortăreață de la unu la zece ani și, în caz de circumstanțe atenuante, se va pronunța aceeași pedeapsă care nu va fi de mai puțin de șase luni, nici nu va depăși zece ani; dacă fapta este prevăzută de parag. 85 și 86, pedeapsa va fi detenția între o lună și trei ani într-o fortăreață. Aceste pedepse totuși nu vor fi pronunțate decât dacă, în statul respectiv, se garantează reciprocitatea pentru Imperiul German”.

A se vedea, totodată, asupra acestei chestiuni, anumite clarificări în vasta lucrare a profesorului SALDANA, *La Justice pénale internationale*, cap. II, „Délits antinationaux”, nr. 2.

[1]. *Codul penal spaniol din 1928* (cod care a rămas în vigoare până la venirea Republicii) menținuse incriminarea care exista deja în Codul penal spaniol din 1822 și care, în art. 259, pedepsea orice persoană care ar fi conspirat în Spania împotriva altui Stat. Articolul 243 al Codului penal spaniol din 1928 afirmă: „Vor fi pedepsiți cu o pedeapsă de la două luni și o zi la 4 ani de închisoare cei care, pe teritoriul spaniol, vor atenta în vreun fel la siguranța internă sau externă a unei puteri externe care nu se află în război cu Spania”.

„Urmărirea nu va avea loc decât la cererea Guvernului străin. Această cerere va putea fi retrasă”.

Cu alte cuvinte, toate faptele îndreptate împotriva intereselor fundamentale ale Statului german, și pe care acest Cod le pedepsește, sunt de asemenea sancționabile dacă sunt îndreptate împotriva Statelor străine. Aceste fapte sunt pedepsite când au fost comise fie pe teritoriul german, de orice persoană, fie, de un cetățean german în străinătate.

Recentul proiect de cod penal german conține dispoziții analoge. Parag. 112 al acestui proiect spune: „Oricine va fi comis un act de înaltă trădare (parag. 86-88) împotriva Constituției, teritoriului sau șefului unui Stat străin va fi pedepsit cu închisoarea”. Paragrafele 116 și 117 din același proiect precizează totuși că faptele prevăzute în parag. 112 vor fi urmărite numai la cererea guvernului străin și dacă reciprocitatea este asigurată. Proiectul prevede, de asemenea, ca străinii care vor fi fost condamnați pentru astfel de fapte să fie, indiferent de pedeapsa pronunțată, expulzați de pe teritoriul german.

Ultimul proiect de cod penal român (martie 1933) prevede, la art. 212, că „cel care, pe teritoriul Statului român, comite, împotriva siguranței interne sau externe a unui Stat străin care nu se află în război cu România, una dintre activitățile prevăzute la Titlul I din Cartea 2 a acestui Cod (Crime și delictе împotriva siguranței interne sau externe a Statului român), se face vinovat de un delict împotriva siguranței unui Stat străin și va fi pedepsit cu o detenție simplă de la 6 luni la 3 ani”.

Dintre celelalte proiecte de Cod penal care conțin texte care asigură o protecție penală personalității Statelor străine, mai putem cita: proiectul de Cod penal elvețian, art. 263; proiectul de Cod penal cehoslovac^[1], parag. 144; proiectul de Cod penal grec, art. 123; proiectul de Cod penal austriac, parag. 110.

Unele dintre legislațiile și dintre proiectele de mai sus, cum ar fi de exemplu Codul penal german și proiectele de Cod penal grec, austriac, german și român, subordonează protecția penală *clauzei de reciprocitate*. Totuși, proiectul elvețian (art. 266) prevede că, pe timp de război, se va putea ordona urmărirea, chiar dacă reciprocitatea nu este asigurată.

Este cazul, de asemenea, să cităm Codul penal finlandez, care îi pedepsește pe „subiecții finlandezi care au comis în străinătate infracțiuni vizând puterea supremă a unui Stat străin și dacă au fost depuse plângeri împotriva vinovatului

---

^[1] Pentru ansamblul dispozițiilor *proiectului cehoslovac* cu privire la protejarea penală a relațiilor internaționale, a se vedea și LEMKIN, *La réforme du droit pénal en Tchécoslovaquie*, Paris, 1932. Autorul afirmă „că proiectul de Cod penal cehoslovac s-a conformat tendințelor moderne ale pacifismului legislativ din domeniul dreptului penal”.

în Finlanda de către Guvernul Statului interesat”. Prin expresia „vizând puterea supremă a unui Stat străin” înțelegem „crimele de Stat”^[1].

În fine, putem menționa o legislație care a mers mai departe, realizând, în ceea ce privește infracțiunile comise în afara teritoriului, maximul posibil în privința protejării Statelor străine.

Într-adevăr, Codul penal iugoslav din 1929 asigură o protecție penală Statelor străine, chiar dacă este vorba de crime comise de străini în străinătate. Parag. 7 prevede că acest cod „se va aplica și străinilor care, în afara frontierelor Regatului Iugoslaviei, vor fi comis o crimă împotriva unui Stat străin, cu condiția ca aceștia să vină în Regatul Iugoslaviei și fie ca extrădarea lor să nu fie cerută, fie ca ea să fie cerută, dar să nu fie obținută, și ca urmărirea să fie ordonată de Ministrul Justiției”.

Mai mult, în 1932, Comisia oficială pentru revizuirea Codului penal francez a adoptat un text care pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani faptul de a fi „afectat prin acte neaprobatе de Guvern, relațiile Franței cu un Stat străin” (art. 150 al proiectului pentru revizuirea Codului penal francez a cărui redactare a fost menținută cu ocazia foarte recente revizuirii a proiectului, în iunie 1933, de către Comisie).

Acest text, care are, în mod evident, un caracter mai general, permite totuși să fie luată în considerare, în anumite cazuri, pregătirea pe teritoriul francez a crimelor împotriva securității Statelor străine.

37. Așa cum am remarcat deja, cea mai mare parte din codurile și proiectele pe care le-am citat merg chiar mai departe decât propunerile noastre.

După părerea noastră, aceste propuneri reprezintă un minim care poate fi ușor acceptat de toate Statele. Reprimarea de către un Stat a crimelor comise pe teritoriul său și îndreptate împotriva securității^[2] unui Stat străin nu este decât executarea unei datorii impuse fiecărui Stat de solidaritatea internațională, în formele concrete pe care aceasta le-a luat în urma intrării în vigoare a anumitor pacte internaționale, în special a Pactului Societății Națiunilor și a Pactului de la Paris.

Faptul că legislațiile existente asigură o protecție specială pe teritoriu anumitor persoane care reprezintă în mod particular suveranitatea străină, cum ar fi șeful de Stat sau agenții diplomatici, stabilind pedepse pentru orice act îndreptat împotriva lor, a fost considerat de anumiți autori ca o dovadă

[1] A se vedea FORSMAN, *Les principes du droit pénal*, p. 495.

[2] Sau împotriva *personalității*, conform unei noțiuni mai largi care tinde să apere complexitatea intereselor fundamentale ale Statului.